

Sygn.akt III AUa 375/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 2 października 2012r.

Sąd Apelacyjny - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Białymstoku,

III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący: SSA Barbara Orechwa-Zawadzka (spr.)

Sędziowie: SA Władysława Prusator-Kałużna

SO del. Dorota Zarzecka

Protokolant: Edyta Katarzyna Radziwońska

po rozpoznaniu w dniu 2 października 2012 r. w Białymstoku

sprawy z wniosku C. R.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

o emeryturę z tytułu pracy w szczególnych warunkach

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

od wyroku Sądu Okręgowego Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Białymstoku V Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 27 stycznia 2012 r. sygn. akt V U 781/11

I. oddala apelację.

II. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. na rzecz C. R. kwotę 120 (sto dwadzieścia) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za II instancję.

Sygn. akt III AUa 375/12

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. decyzją z dnia 13 maja 2011 roku, wydaną na podstawie przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2009 roku, Nr 153, poz. 1227 ze zm.) oraz rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.) odmówił C. R. przyznania prawa do emerytury. W ocenie organu rentowego wnioskodawca nie udowodnił wymaganego co najmniej 15-letniego stażu pracy w warunkach szczególnych. Organ rentowy nie zaliczył wnioskodawcy do stażu pracy w warunkach szczególnych okresów zatrudnienia w (...)– (...) w B. od dnia 19 lutego 1972 roku do dnia 24 października 1972 roku oraz od dnia 26 października 1974 roku do dnia 31 lipca 1990 roku.

C. R. w odwołaniu do powyższej decyzji wniósł o zaliczenie mu do stażu pracy w warunkach szczególnych okresów od dnia 19 lutego 1972 roku do dnia 24 października 1972 roku oraz od dnia 26 października 1974 roku do dnia 31 lipca 1990 roku i przyznanie prawa do emerytury.

Sąd Okręgowy Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Białymstoku po rozpoznaniu powyższego odwołania, wyrokiem z dnia 27 stycznia 2012 roku zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał C. R. emeryturę od dnia 22 maja 2011 roku. Sąd Okręgowy ustalił, że C. R. w dniu 22 maja 2011 roku ukończył wiek 60 lat i legitymuje się ogólnym stażem ubezpieczeniowym w wysokości 26 lat, 8 miesięcy i 19 dni. Wnioskodawca w okresie od dnia 19 lutego 1972 roku do dnia 31 lipca 1990 roku był zatrudniony w (...) (...) w B. na stanowisku stolarza montażowego. Ze świadectwa pracy wystawionego przez Związek (...) wynikało, że w okresie od dnia 19 lutego 1972 roku do dnia 24 października 1972 roku oraz od dnia 26 października 1974 roku do dnia 31 lipca 1990 roku pracował na stanowisku stolarza w warunkach szczególnych. Wnioskodawca twierdził, że w spornym okresie jego praca polegała na okleinowaniu płyt wiórowych i paździerzowych laminatem oraz okleinowaniu innych mebli i brzegów tych płyt. Okleinowanie polegało na klejeniu ręcznym płyt klejem mocznikowym oraz obrzeży płyt klejem skórnym lub kostnym, a także obrzeży innych wyrobów meblowych tymi klejami. Przesłuchani w sprawie świadkowie S. G. i P. K. potwierdzili, że wnioskodawca pracował, używając klejów mocznikowych, skórných lub kostnych. C. R. w swoich zeznaniach złożonych w charakterze strony wskazywał, że w całym okresie zatrudnienia w (...) (...) w B. używał do klejenia płyt wiórowych i paździerzowych oraz do klejenia obrzeży płyt i innych wyrobów takich jak: stoły, szafki, półki itp. kleju kostnego, skórnego lub mocznikowego. Ponadto przygotowywał klej do użycia i czyścił płyty oraz obrzeża płyt i innych wyrobów meblarskich z wycieków po klejeniu. W celu ustalenia, czy wnioskodawca w spornych okresach wskazanych w świadectwie pracy pracował w warunkach szczególnych, Sąd Okręgowy dopuścił dowód z opinii biegłego z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy. Biegły po zapoznaniu się z materiałem dowodowym zgromadzonym w sprawie stwierdził, że tylko prace przy klejeniu obrzeży płyt paździerzowych i wiórowych przy zastosowaniu klejów glutenowych (kostnych lub skórných) są pracami w warunkach szczególnych wymienionymi w wykazie A dział VI poz. 7 załącznika do rozporządzenia. Natomiast prace przy klejeniu z wykorzystaniem klejów mocznikowych niezawierających rozpuszczalników organicznych nie są pracami w szczególnych warunkach. W opinii uzupełniającej biegły wskazał, że formaldehyd jest rozpuszczalnikiem organicznym i w związku z tym wykonywanie stale pracy w pełnym wymiarze czasu pracy przy klejeniu w klejowniach z użyciem klejów zawierających rozpuszczalniki organiczne np. formaldehyd jest pracą w warunkach szczególnych wymienioną w wykazie A dział VI poz. 7. Jednakże biegły uznał, że wnioskodawca nie pracował w warunkach szczególnych, gdyż nie wykonywał pracy w klejowni, a nadto pracował na stanowisku stolarza i oprócz czynności klejenia wykonywał przy pomocy papieru ściernego i skrobaka inne czynności, które nie są pracami w warunkach szczególnych, jak również nie wskazał okresu pracy przy laminowaniu płyt. Sąd Okręgowy nie zaaprobował opinii biegłego, uznając, że materiał dowodowy zgromadzony w sprawie pozwolił na przyjęcie, iż C. R. wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy pracę w klejowniach z użyciem klejów zawierających rozpuszczalniki organiczne. W ocenie Sądu I instancji wnioskodawca wykonywał prace przy klejeniu płyt wiórowych, paździerzowych oraz obrzeży tych płyt, a także innych mebli jak szafki i stoły klejem mocznikowym, skórnym lub kostnym. Wszystkie te kleje, co wynikało z opinii biegłego, są klejami organicznymi zawierającymi rozpuszczalniki organiczne. Nadto Sąd Okręgowy uznał, że proces klejenia płyt i okleinowania tych płyt oraz innych asortymentów mebli odbywał się w wydzielonym pomieszczeniu, a zatem nie miało istotnego znaczenia, czy pomieszczenie, w którym dokonywano klejenia było nazwane klejownią. Istotnym bowiem, w ocenie Sądu I instancji było, że prace klejenia były dokonywane w wydzielonym pomieszczeniu i były pracami przy użyciu klejów organicznych zawierających rozpuszczalniki. Wnioskodawca nie tylko kleił płyty laminatem, lecz także okleinował w całym okresie jego pracy w zakładzie stolarskim meble klejami skórnymi lub kostnymi. Inne czynności poza klejeniem, a mianowicie czyszczenie obrzeży płyt i wyrobów meblowych po użyciu kleju skrobakiem lub papierem ściernym były, zdaniem Sądu Okręgowego, czynnościami należącymi do procesu technologicznego związanego z klejeniem. Wnioskodawca wykonywał, w ocenie Sądu I instancji, czynności związane z przygotowaniem kleju do użycia w wysokiej temperaturze, a zatem pracował w oparach klejów, które to czynności także należały do procesu technologicznego z użyciem klejów organicznych. Mając na uwadze materiał dowodowy zgromadzony w sprawie, Sąd Okręgowy uznał, że C. R. w spornym okresie od dnia 19 lutego 1972 roku do dnia 24 października 1972 roku oraz od dnia 26 października 1974 roku do dnia 31 lipca 1990 roku wykonywał prace przy klejeniu z użyciem klejów zawierających rozpuszczalniki organiczne tj. formaldehyd, która to praca jest zgodnie z wykazem A dział VI poz. 7 pracą w warunkach szczególnych. Po doliczeniu powyższego okresu do stażu uznanego już przez organ rentowy, C. R. legitymował się stażem pracy w warunkach szczególnych w wymiarze co najmniej 15 lat, a zatem zdaniem Sądu Okręgowego spełnił przesłanki z art. 32 ustawy

z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych warunkujące przyznanie prawa do świadczenia. Mając na uwadze powyższe, Sąd Okręgowy na podstawie art. 477⁽¹⁴⁾ § 2 kpc orzekł jak w sentencji wyroku.

Organ rentowy zaskarżył powyższy wyrok w całości, zarzucając mu naruszenie:

1. przepisów prawa materialnego, a w szczególności art. 184 w związku z art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w związku z § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze poprzez przyjęcie przez Sąd, że wnioskodawca udowodnił co najmniej 15-letni okres zatrudnienia w warunkach szczególnych uprawniający do przyznania prawa do emerytury,
2. przepisów postępowania, a w szczególności art. 233 § 1 kpc poprzez brak wszechstronnego rozważenia całości zebranego w sprawie materiału dowodowego, a w szczególności pominięcie dowodów zgromadzonych w aktach osobowych wnioskodawcy z okresu zatrudnienia w (...) – Usługowej Spółdzielni Pracy w B. od dnia 19 lutego 1972 roku do dnia 24 października 1972 roku oraz od dnia 26 października 1974 roku do dnia 31 lipca 1990 roku.

Wskazując na powyższe podstawy apelacji, organ rentowy wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania od decyzji.

Sąd Apelacyjny ustalił i zważył, co następuje;

Apelacja nie jest zasadna.

Sąd Okręgowy dokonał prawidłowych ustaleń faktycznych i na ich podstawie wywiódł trafne wnioski. Sąd Apelacyjny w całości aprobuje stanowisko Sądu Okręgowego wyrażone w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku i ustalenia poczynione przez Sąd Okręgowy przyjmuje za swoje.

Kwestią sporną w niniejszej sprawie było ustalenie, czy C. R. w okresach od dnia 19 lutego 1972 roku do dnia 24 października 1972 roku oraz od dnia 26 października 1974 roku do dnia 31 lipca 1990 roku pracował w warunkach szczególnych, a w szczególności, czy wykonywana przez niego praca odpowiadała pracy wymienionej w dziale VI pkt 7 załącznika A do rozporządzenia – pracy w klejowniach z użyciem klejów zawierających rozpuszczalniki organiczne. Zaliczenie powyższych okresów do stażu pracy w warunkach szczególnych skutkowało legitymowaniem się wnioskodawcy wymaganym, co najmniej 15-letnim stażem pracy w warunkach szczególnych, a co za tym idzie, warunkowało przyznanie mu prawa do emerytury na podstawie art. 184 w związku z art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Odnosząc się do zarzutów apelacyjnych, w pierwszej kolejności należy wskazać, że ustalenie wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze, stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy (§ 2 ust. 1 rozporządzenia) nie wymaga wiadomości specjalnych uzasadniających przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego (wyrok Sądu Najwyższego Izba Administracyjna, Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 30 marca 2000 roku, II UKN 446/99, LexPolonica nr 352214, OSNAPiUS 2001/18 poz. 562). Do obowiązku Sądu rozstrzygającego kwestię wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze należy samodzielne ustalenie, jakie prace wykonywał wnioskodawca i czy prace te należy zaliczyć do prac w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, a jedynie wyjątkowo można skorzystać w tej kwestii z opinii biegłego (wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 24 sierpnia 2010 roku, III AUa 487/2010, LexPolonica nr 2461834, Orzecznictwo Sądów Apelacji Białostockiej 2010/3 str. 96). W niniejszej sprawie, wobec dokumentacji zgromadzonej w aktach osobowych C. R., jak też treści zeznań świadków S. G., P. K. oraz zeznań wnioskodawcy złożonych w charakterze strony możliwe było ustalenie zakresu obowiązków wnioskodawcy, jak też charakteru jego zatrudnienia w spornym okresie. Sąd Apelacyjny uzupełnił także zgromadzony w sprawie materiał dowodowy i dopuścił dowód z ustnej opinii uzupełniającej biegłego z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy oraz dowód z zeznań wnioskodawcy w charakterze strony.

C. R. w swoich zeznaniach wskazał, że w czasie pracy w Spółdzielni od początku zajmował się oklejaniem laminatem płyt wiórowych i paździerzowych przy użyciu kleju mocznikowego. Klej był w postaci zawiesistej - płynnej i wyciekał pod wpływem nacisku. Następnego dnia należało oczyścić klejoną płytę oraz prasę i przekładki. Zakład pracy wykonywał takie meble jak: stoły kuchenne, taborety, stoły świetlicowe, introligatorskie, półki, drobne meble jak szafki, szafeczki. Brzegi stołów, taboretów, itp były oklejane okleiną naturalną przy użyciu kleju kostnego lub skórniego. Od rana wyjmowało się elementy pozostawione poprzedniego dnia w prasach i oczyszczało się z pozostałości kleju. Klejenie obrzeży odbywało się pod koniec dnia roboczego lub dnia następnego. Jedna prasa była przeznaczona do dużych formatów, były też mniejsze prasy w ilości zazwyczaj dwóch sprawnych pras. Z zeznań świadków S. G. i P. K. przed Sądem Okręgowym wynikało, że C. R. w czasie pracy w spółdzielni zajmował się smarowaniem płyt klejem i podkładaniem pod prasę. Najczęściej używany był klej mocznikowy. Praca ta była wykonywana w zamkniętym pomieszczeniu.

Natomiast biegły z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy w swojej opinii sporządzonej w postępowaniu przed Sądem Okręgowym, jak też uzupełnionej ustnie na rozprawie przed Sądem Apelacyjnym wskazał, że kleje mocznikowe, którymi wnioskodawca kleił płyty paździerzowe i wiórowe były klejami zawierającymi rozpuszczalnik organiczny – formaldehyd. Biegły stwierdził, że te kleje prawdopodobnie były klejami podstawowymi używanymi w czasie pracy przez C. R..

Zatem mając na uwadze materiał dowodowy zgromadzony w czasie postępowania przez Sądem Okręgowym i uzupełniony w postępowaniu apelacyjnym, należało uznać, że praca C. R. w spornych okresach była pracą w klejowniach z użyciem klejów zawierających rozpuszczalniki organiczne (dział VI pkt 7 załącznika A). Skoro wnioskodawca pracował stale przy klejeniu płyt wiórowych i paździerzowych, używając głównie kleju zawierającego rozpuszczalnik organiczny, a przy tym klejenie to odbywało się w zamkniętym pomieszczeniu, to taka praca odpowiada pracy w warunkach szczególnych. Należy wskazać, że w sprawach o prawo do emerytury z tytułu pracy w warunkach szczególnych istotna jest nie nazwa stanowiska, na którym wnioskodawca pracował, lecz rodzaj wykonywanej pracy (por. uzasadnienia wyroków Sądu Najwyższego z dnia 21 kwietnia 2004 roku, II UK 337/2003, LexPolonica nr 366437, OSNP 2004/22 poz. 392 oraz z dnia 29 stycznia 2008 roku, I UK 192/2007, LexPolonica nr 2015333, OSNP 2009/5-6 poz. 79). Zamknięte pomieszczenie, w którym wnioskodawca kleił płyty spełniało warunki klejowni, bowiem było to pomieszczenie wydzielone, w którym wykonywano prace tylko tego rodzaju. Nie miało przy tym znaczenia, w jaki sposób nazywano to pomieszczenie w Spółdzielni, w której pracował wnioskodawca. Jednocześnie należy wskazać, że wobec powyżej przytoczonego orzecznictwa, dotyczącego możliwości samodzielnej oceny przez Sąd charakteru pracy ewentualnie wykonywanej przez wnioskodawcę, nie miały znaczenia uwagi biegłego z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy dotyczące braku wskazania konkretnych okresów świadczenia pracy przez wnioskodawcę. Biegły miał bowiem za zadanie określić głównie rodzaj kleju, którym posługiwał się C. R. przy klejeniu płyt, a w szczególności stwierdzić, czy był to klej zawierający rozpuszczalnik organiczny. Dodatkowe czynności wykonywane przez C. R. takie jak: przygotowanie kleju do użycia, czyszczenie płyt i obrzeży płyt oraz innych wyrobów meblarskich z wycieków po klejeniu były czynnościami ściśle związanymi z technologicznym procesem klejenia i nie sposób tych czynności oderwać od podstawowych czynności klejenia.

Mając na uwadze powyższe, należało uznać, że Sąd Okręgowy, wbrew zarzutom apelacyjnym, dokonał prawidłowej oceny materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie, zgodnie ze wskazaniem zawartymi w art. 233 § 1 kpc i słusznie uznał, że praca wnioskodawcy w spornych okresach była pracą w warunkach szczególnych. Wbrew zarzutowi apelacyjnemu, Sąd Okręgowy miał na uwadze dowody zgromadzone w aktach osobowych wnioskodawcy z okresu zatrudnienia w (...) w B. od dnia 19 lutego 1972 roku do dnia 24 października 1972 roku oraz od dnia 26 października 1974 roku do dnia 31 lipca 1990 roku, które nie zawierały szczegółowych informacji dotyczących charakteru pracy, zakresu obowiązków wykonywanych przez C. R. w tych okresach. Sąd Okręgowy uwzględnił także świadectwo pracy wystawione przez Związek (...), którego wynikało, że C. R. w okresie od dnia 19 lutego 1972 roku do dnia 24 października 1972 roku oraz od dnia 26 października 1974 roku do dnia 31 lipca 1990 roku pracował na stanowisku stolarza w warunkach szczególnych. Świadectwo takie, jak każdy dokument nieurzędowy w rozumieniu art. 244 § 1 i 2 kpc, podlegało kontroli zarówno co do prawidłowości wskazanych w nim faktów, jak i co do prawidłowości wskazanej

podstawy prawnej, gdyż podmiot wydający to świadectwo nie jest organem państwowym, ani organem wykonującym zadania z zakresu administracji państwowej (tak wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 24 września 2008 roku, III AUa 795/2008, LexPolonica nr 2153747, Orzecznictwo Sądów Apelacji Białostockiej 2008/4 str. 60). Stąd też Sąd Okręgowy przeprowadził w niniejszej sprawie postępowanie dowodowe w celu ustalenia charakteru pracy wnioskodawcy w spornych okresach, dopuszczając między innymi dowody z zeznań świadków i opinii biegłego z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy i ocenił materiał dowodowy zgodnie z wymaganiami prawa procesowego, doświadczenia życiowego oraz regułami logicznego myślenia. Wobec prawidłowej oceny materiału dowodowego i prawidłowych ustaleń faktycznych, upada także zarzut naruszenia przez Sąd Okręgowy przepisów prawa materialnego tj. art. 184 w związku z art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w związku z § 4 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

W tym stanie rzeczy, uznając apelację za bezzasadną, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 kpc orzekł jak w punkcie I sentencji wyroku.

O kosztach zastępstwa procesowego orzeczono na podstawie art. 98 kpc w zw. z § 11 ust. 2 i § 12 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. z 2002 roku, Nr 163, poz. 1349 ze zm.).